

Εν παραλλήλω

ΠΕΡΙΚΛΗΣ ΣΦΥΡΙΔΗΣ

«Χαράμι»

ΤΑΣΟΣ ΡΟΥΣΣΟΣ

«Άγγελόπετρα»

Εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ 1992

Του
ΜΑΝΟΥ ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ

α. Η ΑΠΟΦΑΣΗ μιας «εν παραλλήλω» παρουσίασης των δύο τελευταίων βιβλίων του Περικλή Σφυριδή και του Τάσου Ρούσσου ξεκινά από τις διαφορές αλλά και τις ομοιότητες που οι δύο αυτοί συγγραφείς παρουσιάζουν μεταξύ τους.

Και οι δύο τους έχουν την ίδια περίπου ηλικία. (Γεννήθηκαν τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του '30). Και οι δύο τους, εκτός από το πεζογραφικό τους έργο, έχουν παρουσιάσει και άλλες πλευρές της καλλιτεχνικής - πνευματικής ανησυχίας τους.

Ο Π.Σφ. έχει γράψει μελετήματα για Θεσσαλονικείς συγγραφείς και ζωγράφους, διευθίνει λογοτεχνικό περιοδικό, έχει κάποτε εκδώσει και ποιήματα. Ο Τ.Ρ. έχει εκδώσει ποιητικές συλλογές, έχει μεταφράσει Έλληνες τραγικούς, Σαίξπηρ κ.ά. Και οι δύο τους, στο πεζογραφικό έργο τους, κρατούν μια σταθερή συγγραφική άποψη - ο καθένας τη δική του, που είναι η μια εντελώς αντίθετη της άλλης.

Ο πρώτος παραμένει επίμονα διηγηματογράφος.

Ο δεύτερος έλκεται από τη νουβέλα, αλλά έχει δοκιμάσει τις δυνατότητές του και στο διήγημα.

Αλλά ο Σφυριδής μπορεί να χαρακτηριστεί ως ρεαλιστής, ενώ ο Ρούσος ως πεζογράφος που ανιχνεύει το φανταστικό πεζογράφημα.

Ύστερα από επτά βιβλία πεζογραφικά, ο πρώτος και τρία αντίστοιχα ο δεύτερος, ασφαλώς και θεωρούνται πεπειραμένοι συγγραφείς και έτσι η τελευταία τους δουλειά θα πρέπει να διαθέτει το απόσταγμα της πείρας τους, αν έχει καταφέρει να ξεφύγει από τη μαγεία της επανάληψης.

Ο κίνδυνος γι' αυτό το δεύτερο είναι έντονος, καθώς η σταθερότητα σε μια συγγραφική ανάπτυξη, ιδιαίτερα συγκεκριμένη, μπορεί να δώσει στο

έργο μια μορφή που να αγγίζει τη συγγραφική συντήρηση.

Αλλά κάτι τέτοιο δεν συμβαίνει. Αν και οι συγγραφείς δεν ξαφνιάζουν τον αναγνώστη τους με κάτι το νέο, εν τούτοις τον κερδίζουν, καθώς του παρουσιάζουν το γνωστό τους ύφος και τον συναντούν με τη ζεστασιά της παλιάς γνωριμίας. Οι δοκιμασμένες, στο χρόνο, σχέσεις.

β. Το «Χαράμι» περιλαμβάνει πέντε διηγήματα. Τα πιο πολλά από αυτά έχουν δημοσιευτεί στο παρελθόν σε λογοτεχνικά περιοδικά, ενώ το πρώτο από αυτά υπήρξε ο πυρήνας για το σενάριο κινηματογραφικής ταινίας με θέμα το AIDS.

Ο Π.Σφ. είναι ο πρώτος από τους συγγραφείς μας που τόλμησε να αναπτύξει αυτό το θέμα. Στο διήγημα αυτό - όπως και στα άλλα της συλλογής - ο αφηγητής - πρωταγωνιστής είναι ο Πέτρος - ένας γιατρός που αποτελεί το μόνιμο ήρωα των διηγημάτων του Σφυριδή.

Ο συγγραφέας (γιατρός και ο ίδιος) περιγράφει τις ανθρώπινες σχέσεις με την επαγγελματική γνώση ενός γιατρού, αλλά και με τη δική του παρατηρητικότητα.

Οι αντιδράσεις των ατόμων μπροστά στο AIDS είναι το θέμα του πρώτου διηγήματος, ενώ οι ερωτικές σχέσεις (παράνομες, εξωσυζυγικές και συζυγικές) είναι οι άξονες των υπολοίπων διηγημάτων της συλλογής.

Γλώσσα απερίτητη, περιγραφές λιτές, σεξουαλικότητα, ρεαλισμός διακριτικός, είναι μια ακόμη φορά τα στοιχεία που χρησιμοποιεί ο Π.Σφ. Μ' αυτά τέμνει τους ήρωές του. Και μ' αυτά καταφέρνει να κάνει το καθημερινό συμβάν να δείξει την ενδιαφέρουσα πλοκή του.

γ. Η «Άγγελόπετρα» είναι μια νουβέλα που αναπτύσσει το θέμα της με τον γνωστό, πλέον, τρόπο του Τάσου Ρούσσου. Μια καθημερινή ιστορία που ξαφνικά αποκτά μεταφυσικές διαστάσεις.

Ένας απλός νέος άνδρας αποκτά μια περίεργη πέτρα. Μια πέτρα που κρύβει κάποιες υπερβατικές δυνάμεις, οι οποίες θα επιδράσουν πάνω στον κάτοχο της πέτρας και θα τον οδηγήσουν σταδιακά σε σταυροδρό-

μα ιδεολογικών και μεταφυσικών ανακατατάξεων.

Ο Τ.Ρ. μας δίνει μια άλλη άποψη της συνύπαρξης καλού και κακού, ενώ προβληματίζεται πάνω στη μορφή της ύπαρξης του θεϊκού στοιχείου.

Ο τρόπος που συγγραφικά υλοποιούνται όλα αυτά, είναι ένας τρόπος γραμμικής αφήγησης. Με γρήγορους ρυθμούς, ο συγγραφέας περιγράφει τις αντιδράσεις του ήρωά του απέναντι στη συνεχώς αυξανόμενη δυναμική της πέτρας. Τα γεγονότα σαφώς υπερτερούν των φιλοσοφικών καταγραφών και η σχεδόν αστυνομική πλοκή είναι αυτή που επωμίζεται την περιγραφή των εσωτερικών συγκρούσεων και των διαφοροποιήσεων, που η σκέψη, η μορφή και το περιβάλλον του κεντρικού προσώπου υφίστανται.

Ο Τ.Ρ. διαθέτει το χάρισμα της αφήγησης. Θυμίζει έναν παραμυθό του παλιού καιρού, μόνο που στη θέση του προφορικού, υπάρχει ο γραπτός λόγος. Και, μια ακόμη φορά, ο συνδυασμός του καθημερινού με το υπερβατικό προσφέρει τη δυνατότητα αναθεωρήσεων και ανατροπών.

δ. Και τα δύο βιβλία (το καθένα με τον τρόπο του) κρατούν αμείωτο το αναγνωστικό ενδιαφέρον. Οι συγγραφείς τους ξέρονται να αφηγούνται. Και οι δύο τους ανιχνεύουν ό,τι κρύβεται πίσω από την καθημερινότητα, ο καθένας όμως με διαφορετικά μέσα. Και των δύο αυτά τα μέσα είναι δοκιμασμένα. Η πλοκή έχει - και στα δύο βιβλία - μια κινηματογραφική γοηγοράδα. Και οι δύο συγγραφείς δεν στέκονται στην εσωτερικότητα των ηρώων τους. Περιγράφουν τις εξωτερικές αντιδράσεις τους, θέλοντας μέσα από τις εναλλαγές τους να φανεί ό,τι ενυπάρχει στην ψυχή τους.

Και τα δύο βιβλία, γι' αυτό τον λόγο, ίσως να φαίνονται κάπως επιφανειακά. Αλλά δεν είναι. Όσο και αν, τον τελευταίο καιρό, το δοκίμιο έχει μπολιάσει τη μυθιστορηματική οντότητα, εν τούτοις η άνετη αφήγηση γεγονότων παραμένει πάντα ενδιαφέρουσα και ασφαλώς έχει τη δυνατότητα μιας εις βάθος προσέγγισης των θεμάτων, όταν μάλιστα χρησιμοποιείται από πεπειραμένους συγγραφείς, όπως, δηλαδή, είναι τόσο ο Περικλής Σφυριδής όσο και ο Τάσος Ρούσος.